

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Veronica

Adresa: Veronica, Panská 9, 602 00 Brno,

e-mail: veronica@ecn.cz

Historie

Veronica vznikla v roce 1986 jako regionálně zaměřený časopis s cílem šířit ekologickou osvětu. Veronica je registrována od roku 1991. Ekologický institut Veronica vznikl v roce 1999, coby nevládní nezisková organizace přímým propojením s občanským sdružením ČSOP a jeho základní organizací Veronica. Dle výroční zprávy z roku 2000 došlo v tomto roce k přechodu od environmentálního vzdělávání veřejnosti k podpoře trvale udržitelného hospodaření v krajině praktickými modelovými projekty podporujícími místní ekonomiku (př. Hostětín).

Poslání

Posláním Veroniky je kultivovanou formou šířit ekologickou osvětu s ambicí spojovat kulturu s ochranou přírody. Cílem Ekologického institutu Veronica je podpora šetrného vztahu k přírodě, krajině a jejím kulturním hodnotám. Zabývá se především ochranou a rozvojem kulturní venkovské krajiny, podporou trvale udržitelného rozvoje venkovských a městských sídel (včetně realizace konkrétních modelových projektů) a podporou občanské angažovanosti v problémech životního prostředí. Základním cílem je realizace ekologicky příznivých poznatků v praxi.

Struktura a témata zájmu

Činnost základní organizace českého svazu ochránců přírody (ZO ČSOP) Veronica je provozována na několika úsecích – ekologický institut Veronica, časopis Veronica, centrum modelových ekologických projektů pro venkov - Hostětín, Ekologická poradna Veronica – Zelený telefon města Brna. Na Veronice je též zřízena Fair Trade poradna.

Pro Veroniku pracují jak stálí, tak externí pracovníci. Při realizaci jednotlivých projektů Veronice pomáhá též řada dobrovolných spolupracovníků. Činnost profesionálních zaměstnanců je prováděna pod hlavičkou ekologického institutu Veronica, ostatní činnost je vykonávána pod hlavičkou občanského sdružení. V rámci Veroniky existuje též vlastní stejnojmenná cimbálová muzika. Veronica je členem ČSOP, Nadace Veronica, Unie pro řeku Moravu, Tradice Bílých Karpat, Síť ekologických poraden a regionálního sdružení ČSOP Brno. Veronica je též prostřednictvím ČSOP členem IUCN.

Základními tématy zájmu Veroniky jsou – ochrana přírody, voda a krajina, energie a stavění, rady pro spotřebitele, zemědělství a zahradnictví.

Projekty

Časopis Veronica

Časopis Veronica vychází v roce 2005 již devatenáctým rokem. Jeho snahou je oslovit co nejširší okruh čtenářů citlivých k životnímu prostředí. Tento dvouměsíčník má poměrně stabilní strukturu svého členění – Materiály, vyjadřující se k nejožehavějším problémům ochrany přírody a krajiny. Recenze nejnovější ekologické literatury. Pravidelné informace o ekologickém dění v ČR i v blízkém zahraničí. Zprávy o pozoruhodných objevech a netypických jevech v živé i v neživé přírodě. Problémy spjaté s environmentálním zákonodárstvím a politikou.

Součástí časopisu se rovněž staly pravidelné rubriky - Přírodní parky a Ekologická poradna. Ve speciálních přílohách tento časopis též seznamuje čtenáře s problematikou té které CHKO. Jednotlivá čísla jsou též doplněna ukázkami našich básníků, prozaiků i výtvarníků, včetně začínajících autorů. Vychází též speciální rubrika Galerie, která představuje současné umělce, jež se inspiroují přírodou. Zajímavá je též rubrika Krajina mého srdce, sdělující vyznání autora ke konkrétní krajině. Kromě

běžných čísel časopisu vycházejí též čísla speciální, zabývající se hlouběji určitou tematikou problémů ochrany přírody a krajiny.

Roční předplatné činí 270 Kč, cena ve volném prodeji je 50 Kč. Šéfredaktorem je Mgr. Dalibor Zachoval. Veronica vydává i další publikace – např. Lužní les v Dyjsko-moravské nivě (591 stran) a řadu drobnějších materiálů.

Ekologická poradna – zelený telefon města Brna (součást sítě ekologických poraden STEP)

Zelený telefon je základním informačním servisem pro občany města Brna, brněnského regionu, ale i celé ČR. Jsou zde poskytovány rady, informace a návody týkající se široké oblasti šetrnějšího chování vůči přírodě. Informace se týkají především – Úspor energie a vody, nakládání s odpady a obaly, používání čistících a pracích prostředků, ekologického značení výrobků, ochrany městské zeleně, péče o raněná a handicapovaná zvířata, dostupnosti biopotravin, ekologického zemědělství apod. Součástí poradenské služby jsou též videotéka a knihovna se studovnou.

V rámci poradny fungují její specializované části – oblast energie a stavebních materiálů, oblast ekologického zemědělství a biopotravin, spotřebitelská poradna, studánková poradna a poradna Fair-Trade.

Hostětín – obec pro 21. století (centrum modelových ekologických projektů pro venkov)

Obec Hostětín leží na úpatí Bílých Karpat v malebné kulturní krajině s pestrou mozaikou převážně listnatých lesů, květnatých luk a ovocných sadů. Žije tu 230 obyvatel. Náleží do CHKO Bílé Karpaty a od roku 1996 je toto území zařazeno mezi biocentrické rezervace UNESCO.

Obec je od roku 1996 zapojena do Programu obnovy venkova. Od té doby tu byla realizována pestrá škála environmentálních projektů. Nadace Veronica zakoupila na podzim 1998 v obci Hostětín komplex nemovitostí s dlouhodobým záměrem vybudovat tu centrum modelových ekologických projektů pro venkov. Realizací záměru byla pověřena ZO ČSOP Veronica. Jedná se o praktickou ukázkou toho, že vztah k přírodě, místním zdrojům a tradicím, stejně jako ohleduplné hospodaření může ekonomicky stabilizovat venkov a řešit nezaměstnanost i v poměrně odlehklých oblastech. Projekt je financován z prostředků EU – program Phare 2001 – Rozvoj občanské společnosti.

Projekt předpokládá rozsáhlou spolupráci s řadou dalších subjektů v oblasti, které mohou nabídnout řadu dalších modelů pro školení i inspiraci (př. ochrana a péče o květnaté louky, ekologické zemědělství apod.). Rozdíl od klasického školícího střediska je v tom, že obec a její okolí vytváří ideální místo pro ekologickou výchovu a osvětu.

Projekt navazuje na pilotní projekty – a) Regulační kořenová čistírna (1997) b) Tradice Bílých Karpat – podpora tradičního extenzivního ovocnářství (1991) c) Obnova staré dřevěné sušárny ovoce (1998) d) Moštárna – výroba nefiltrovaných šťáv z krajových ekologicky pěstovaných odrůd ovoce (1999-2000) e) Solární zařízení pro ohřev užitkové vody (1997) + v roce 2001 velkoplošný kolektor o ploše 36 m² na ploše moštárny f) centrální biomasová výtopna.

Cílem je výuka a školení pracovníků neziskových organizací, státní správy, místních samospráv, studentů, drobných podnikatelů a řemeslníků, zemědělců a dalších zainteresovaných lidí do Trvale udržitelného rozvoje venkova.

Témata a činnost v jejich rámci

Ochrana přírody

ZO ČSOP Veronica se ujala vypracování tzv. stínového seznamu soustavy Natura 2000 – sbírá a třídí data o územích. Stínové seznamy, vytvářené nevládními organizacemi v členských i kandidátských zemích slouží jako oponentura oficiálních návrhů území Natury 2000.

Spolu s dalšími organizacemi zajišťuje Veronica náhradní hnízdní podložky pro čápa bílého, hnízdní budky pro další druhy ptáků, budky pro netopýry a péči o handicapované živočichy.

Veronica každoročně pořádá Evropskou noc pro netopýry, prodej vánočních jedlí bělokorych v květináčích a jejich jarní výsadbu v lesích v okolí Brna. Veronica dále pořádá různé soutěže s tematikou ochrany přírody a krajiny, oslavy dne Země, dne mokřadů, letní školu v Hostětíně atd.

V roce 2004 Veronica např. uskutečnila benefiční předvánoční akci výtvarných děl na pomoc Černovickému hájku nebo vyhlášení nejkrásnějšího stromu Wilsonova lesa (ukáзка krásy Wilsonova lesa, coby druh boje proti jeho zničení vystavením sjezdovky).

Veronica též dlouhodobě sleduje situaci v kauze vysílače na Děvíně. Dále sleduje např. kácení a jiné úpravy zeleně na území města Brna, shromažďuje podpisy pro petici za rozšíření CHKO Pálava atd.

Voda a krajina

Veronica se již řadu let spolupodílí na projektu ochrany a trvale udržitelného využívání údolní nivy Moravy a Dyje v prostorech Jižní Moravy, Jihozápadního Slovenska a Severovýchodu Rakouska (spolu s nevládními organizacemi Daphne, Distelverein a WWF-DCP). V poslední době je největší pozornost věnována hodnocení plánované stavby kanálu Dunaj-Odra-Labe z hlediska ochrany přírody. Veronica dlouhodobě sleduje situaci též v kauzách Nové Mlýny či regulace řeky Vlárky.

Veronica spolupracuje v rámci Unie pro řeku Moravu, jejímž cílem je podporovat život v řece Moravě a na jejích březích. Inicjuje též ekologicky orientované možnosti rozvoje v celém jejím povodí. Hlavními cíli jsou zpřístupnění říční sítě pro ryby, návrat životadárné funkce údolní nivy řeky Moravy, obnovení posláních řeky Moravy v životě lidí. Prosazována tu je obnova záplavových území, což poměrně jednoduše, rychle a levně připravuje na další velkou vodu.

Veronica v roce 2004 uskutečnila exkurzi za studánkami v lesích ŠLP Křtiny.

Energie a stavění

Základním východiskem Veroniky v této oblasti je ochrana zemského klimatu snížením emisí oxidu uhličitého. Veronica podporuje alternativy, které eliminují spalování fosilních paliv a přispívají k efektivnímu využití energie. Cílem ekologických projektů v Hostětíně je ukázat 100 % nefosilní vesnici. Důležitou součástí programu je též vzdělávací a osvětová činnost.

Veronica dlouhodobě spolupracuje s partnerskými organizacemi z ČR a Rakouska v projektu Sluneční síť, který podporuje rozvoj solární termiky v ČR.

V rámci ekologického stavění Veronica podporuje především výstavbu pasivních domů (tepelná izolace, vzduchotěsnost, automatické větrací zařízení atd.) a bioarchitektury. Veronica vydala publikaci Pasivní dům – zkušenosti z Rakouska a české začátky (2004). V Hostětíně byly postaveny dva zahradní domky ze slámy (velmi laciný materiál, výborné izolační vlastnosti, snadná manipulace, snadná likvidace atd.)

V roce 2004 Veronica uspořádala česko-rakouskou konferenci Slunce 2004 a seminář na téma úsporné domy – zásady, příklady, zkušenosti.

Zemědělství a zahradnictví

Veronica propaguje ekologické zemědělství a biozahrady. Pořádá tradiční podzimní biojarmarky ekologických zemědělců a jablečné slavnosti v Hostětíně. Dále též přednášky na téma biozahrada, které se zabývají především pěstováním starých a netradičních druhů zeleniny. Veronica dlouhodobě usiluje o propagaci způsobu hospodaření, který je zdravý pro spotřebitele i pro krajinu.

Nadace Veronica podporuje provoz biozahrady např. u ZŠ v Klášterci nad Orlicí, na které se řeší ekologické projekty – např. ozon, kyselá dešť atd. a pěstují se zde méně známé kulturní rostliny.

Veronica se též vyjadřuje ke společné zemědělské politice EU (CAP).

Některé další činnosti

Důležitou činností Veroniky je též poskytování rad spotřebitelům v oblastech odpadů, úspor energie v domácnostech, energeticky či ekologicky šetrných výrobků atd. Veronica založila též poradnu Fair Trade. V roce 2004 dále otevřela Fair Trade obchůdek v Ekoporadně na Panské 9, kde nabízí pravidelný rozšířený prodej Fair Trade výrobků.

Veronica též v roce 2004 uspořádala besedy na téma FAIR TRADE – politika s nákupním košíkem a spravedlivější obchod jako lék na aktuální problémy Afriky?. Veronica se též zabývá kritikou volného obchodu, o čemž svědčí např. beseda na téma lidé versus volný obchod.

ČÍM JE VERONICA CHARAKTERISTICKÁ

Podle našeho názoru je pro Veroniku charakteristický konzervativní přístup. Snaží se kultivovanou formou ukázat veřejnosti problémy životního prostředí, ukázat krásy krajiny, poradit lidem a ukázat jim, že v životě existují též jiné hodnoty než pouhé hromadění zisku. Cílem Veroniky je tedy přiblížit přírodu lidem. Zabývá se především ochranou přírody. V roce 2004 se též začala více zabývat prodejem FAIR TRADE výrobků.

Nejedná se o žádnou radikální organizaci, vůbec nepořádá přímé akce. Své cíle se naopak snaží naplňovat především akademickou formou, nikoli terapií šokem. Nemá ambice být za každou cenu středem pozornosti. Veronica namísto blokád a happeningů pořádá akce typu prodeje vánočních jedliček v květináčích a jejich následné vysazování.

Pro Veroniku jsou dále typické akce typu pořádání různých výstav a soutěží s tematikou Životního prostředí a ekologie, oslavy dne země a dne mokřadů atd., pořádání letní školy v Hostětíně, pořádání koncertů pro příznivce Veroniky. Veronica dále pořádá různé konference, besedy, přednášky, semináře a exkurze.

Naprosto charakteristický je pro Veroniku přístup k problematice výstavby sjezdovky ve Wilsonově lese. Namísto blokád Veronica vsadila na ukázání krás Wilsonova lesa formou vyhlášení tamního nejkrásnějšího stromu.

FINANCOVÁNÍ (dle výroční zprávy za rok 2003)

Celkový výsledek hospodaření za rok 2003 skončil ziskem 50 656 Kč.

Materiálové náklady činily 804 286 Kč, náklady na služby 3 981 862 Kč, náklady na mzdy 2 045 392 Kč, služné za civilní službu 54 990 Kč, náklady na honoráře za příspěvky do časopisu Veronica 149 812 Kč. Náklady celkem činily 10 408 674 Kč.

V roce 2003 se řešily dva velké projekty podporované EU – programem Phare – projekt Sluneční síť a ovocnářský projekt v Bílých Karpatech (příspěvek od Hělfé fir d’Natur z Lucemburska). V roce 2003 byly též zajištěny nadační příspěvky od Nadace Partnerství. Finanční prostředky byly získány též od WWF. Pravidelným a důležitým příjmem jsou dotace z MŽP na vydávání časopisu, odborných publikací, menší odborné projekty a na činnost Zeleného telefonu města Brna. Fakturované služby se navýšily díky prodeji knih a službami pro jiné organizace – např. pro EEA v Belgii či AEE v Rakousku. Na vydávání časopisu přispěl též Státní fond životního prostředí ČR a Magistrát města Brna. Nejvyšší příspěvek byl od Nadace rozvoje občanské společnosti a činil 1 541 000 Kč. Tržby za služby činily 3 284 419 Kč. Příjmy činily celkem 10 459 330 Kč.

OTEVŘENÉ OTÁZKY

Přesně jsme nepochopili, jak je to přesně se vzájemnou propojeností jednotlivých organizací (kdo přesně je koho členem a jaké přesné postavení zaujímá vůči ZO ČSOP Veronica Nadace Veronica).